

Zaak C-12/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

6 januari 2022

Verwijzende rechter:

Okresný súd Prešov (Slowakije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

13 december 2021

Verzoekende partij:

UR

Verwerende partij:

365.bank a. s.

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Consumentenkrediet – Consumentenbescherming – Richtlijn 2008/48/EG – Richtlijn 93/13/EEG – Onderdelen van een consumentenkredietovereenkomst – Duur van een consumentenkredietovereenkomst – Verjaring van het recht tot indiening van vorderingen tot terugbetaling wegens ongerechtvaardigde verrijking van een leverancier ten koste van een consument – Beginsel van doeltreffendheid en aanvang van de verjaringstermijn

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Uitlegging van het Unierecht, artikel 267 VWEU

Prejudiciële vragen

Komen de, in de onderhavige beslissing aangehaalde, gegevens die zijn opgenomen in de consumentenkredietovereenkomst van 21 december 2016

neer op de duidelijke en beknopte vermelding van het soort krediet als vereist door artikel 10, lid 2, onder a), van richtlijn 2008/48/EG?

Komen de, in de onderhavige beslissing aangehaalde, gegevens die zijn opgenomen in de consumentenkredietovereenkomst van 21 december 2016 neer op de duidelijke en beknopte vermelding van de duur van de kredietovereenkomst als vereist door artikel 10, lid 2, onder c), van richtlijn 2008/48/EG?

Komen de, in de onderhavige beslissing aangehaalde, gegevens die zijn opgenomen in de consumentenkredietovereenkomst van 21 december 2016 neer op de duidelijke en beknopte vermelding van het soort krediet als vereist door artikel 10, lid 2, onder g), van richtlijn 2008/48/EG, en

- moet een consumentenkredietovereenkomst melding maken van de wiskundige formule voor de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage (JKP), vergezeld van de onderliggende variabelen, alsmede van de berekening zelf,
- volstaat het dat een consumentenkredietovereenkomst de variabelen vermeldt die nodig zijn voor de berekening van het JKP, of moeten deze variabelen nog een keer worden vermeld met de uitdrukkelijke indicatie dat dit bij de berekening van het JKP gebruikte hypothesen zijn?

Kan richtlijn 93/13/EEG aldus worden uitgelegd dat deze richtlijn vereist dat de nationale wetgeving of een nationale praktijk een rechterlijke instantie verplicht om een contractueel beding ook als oneerlijk te beschouwen wanneer de contractuele verhouding reeds is beëindigd, zoals in de onderhavige zaak het geval is?

Verzet de gehele richtlijn 93/13/EEG van de Raad, en met name de vijfde overweging daarvan (volgens welke over het algemeen de consument de rechtsregels niet kent die in andere lidstaten dan het land waarin hij woont, gelden voor overeenkomsten voor de verkoop van goederen of het aanbieden van diensten en dit gebrek aan kennis hem van rechtstreekse transacties van aankoop van goederen of betreffende dienstverrichtingen in een andere lidstaat kan afhouden) zich tegen een rechterlijke praktijk waarbij in het geval waarin wordt gesteld dat er een verplicht onderdeel van een consumentenkredietovereenkomst ontbreekt, wordt verondersteld dat de consument daarvan reeds bij de ondertekening van de kredietovereenkomst op de hoogte was, met name wanneer hij afzonderlijk heeft bevestigd dat hij de overeenkomst heeft gelezen doordat hij de overige bijbehorende kredietdocumenten (zoals het formulier met standaardinformatie inzake consumentenkrediet, de lijst van ontvangen documenten, enzovoort) heeft ondertekend?

Staan de beginselen van consumentenbescherming en doeltreffendheid eraan in de weg dat het nationale recht voor het indienen van vorderingen tot terugbetaling wegens de ongerechtvaardigde verrijking door een leverancier ten koste van een consument een subjectieve en een objectieve verjaringstermijn vaststelt, die is gebaseerd op een neutraal criterium (het optreden van de ongerechtvaardigde verrijking), zodat de vaststelling van het tijdstip van aanvang van de verjaringstermijn niet uitsluitend aan het oordeel van de consument wordt overgelaten, maar de leverancier derhalve niet over de reële mogelijkheid beschikt om zich te verweren met een beroep op verjaring?

Is het verenigbaar met de beginselen van consumentenbescherming en doeltreffendheid dat ieder gebrek in een door een leverancier opgestelde consumentenkredietovereenkomst onvoorwaardelijk wordt beschouwd als het gevolg van een opzettelijke gedraging van de leverancier?

Moet het doeltreffendheidsbeginsel in de hierna aangehaalde arresten van het Hof aldus worden uitgelegd dat een verjaringstermijn in verband met ongerechtvaardigde verrijking die is opgetreden wegens het rentevrije en kosteloze karakter van een krediet als gevolg van een gebrek, pas hoort in te gaan op het tijdstip waarop de rechter uitspraak doet over dit gebrek (bijvoorbeeld door het krediet rentevrij en kosteloos te verklaren)?

Vanaf welk tijdstip gaat de verjaringstermijn in volgens het doeltreffendheidsbeginsel dat in de hieronder aangehaalde arresten van het Hof is toegepast?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en aangehaalde rechtspraak van het Hof

Richtlijn 2008/48/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2008 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten en tot intrekking van richtlijn 87/102/EEG van de Raad (hierna: „richtlijn 2008/48”): met name artikel 10, lid 2

Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten: met name artikel 3

Arrest in zaak C-485/19, Profi Credit Slovakia, EU:C:2021:313: punt 1 van het dictum

Arrest in de gevoegde zaken C-224/19 en 259/19, Caixabank en Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, EU:C:2020:578 (hierna: „arrest Caixabank en BBVA”): punt 4 van het dictum

Arrest in de gevoegde zaken C-776/19 en C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, EU:C:2021:470: punt 1 van het dictum

Aangevoerde bepalingen van nationaal recht

Zákon č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (wet nr. 129/2010 op het consumentenkrediet; hierna: „wet nr. 129/2010”)

§ 9, lid 2 – Naast de algemene onderdelen die worden voorgeschreven door het burgerlijk wetboek, moet een consumentenkredietovereenkomst de volgende elementen bevatten:

- a) het soort consumentenkrediet,
- f) de duur van de consumentenkredietovereenkomst en de uiterste aflossingsdatum (vanaf 1 mei 2018 – de duur van de consumentenkredietovereenkomst),
- k) het jaarlijkse kostenpercentage en het totale door de consument te betalen bedrag, berekend op basis van de bij het sluiten van de kredietovereenkomst geldende gegevens; alle bij de berekening van dit percentage gebruikte hypothesen worden vermeld.

Občiansky zákonník č. 40/1964 Zb. (burgerlijk wetboek nr. 40/1964), § 107:

(1) Het recht op terugbetaling op grond van ongerechtvaardigde verrijking verjaart na een termijn van twee jaar, te rekenen vanaf de datum waarop de rechthebbende kennis van deze verrijking heeft gekregen en heeft vernomen wie zich ten nadele van hem heeft verrijkt. (Opmerking van de rechter – dit is de subjectieve verjaringstermijn)

(2) Het recht op terugbetaling op grond van ongerechtvaardigde verrijking verjaart uiterlijk na een termijn van drie jaar of, indien de verrijking berust op opzet, na een termijn van tien jaar, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de ongerechtvaardigde verrijking is opgetreden. (Opmerking van de rechter – dit is de objectieve verjaringstermijn)

Korte uiteenzetting van de feiten en de procedure

- 1 Op 21 december 2016 heeft verzoeker met verweerster een consumentenkredietovereenkomst gesloten krachtens welke hem een krediet ten bedrage van 5 000,00 EUR is toegekend. Dit krediet moest worden terugbetaald in 96 maandelijkse termijnen van elk 83,89 EUR, met 25 december 2024 als uiterste aflossingsdatum.
- 2 In de tussen verzoeker en verweerster gesloten overeenkomst wordt in punt 2.2, getiteld „Basiskader van het krediet”, aangegeven dat het een krediet voor herfinancieringsdoeleinden betreft. Hetzelfde noemt het bedrag van het verleende krediet, het aantal maandelijkse krediettermijnen, de datum van de laatste aflossing, het bedrag van een maandelijkse termijn, het bedrag van de laatste

maandelijkse termijn, de vaste rentevoet, het JKP van de bank, het in procenten uitgedrukte gemiddelde JKP op de markt, de kredietvergoeding, de maximaal toegestane vergoeding, het totale door de kredietnemer te betalen bedrag, de vervaldag van de eerste maandelijkse termijn en de vervaldag van alle volgende maandelijkse termijnen.

- 3 In de kredietovereenkomst wordt aangegeven dat het een overeenkomst betreft die wordt gesloten voor bepaalde tijd totdat alle eruit voortvloeiende verplichtingen van de kredietnemer ten aanzien van verweerster zijn nagekomen. Indien het krediet wordt afgelost in overeenstemming met de kredietovereenkomst, eindigt deze op de datum die als uiterste aflossingsdatum is vastgesteld. Punt 2.4 van de overeenkomst bevat tevens een aflossingsschema met het bedrag van alle termijnen, uitgesplitst in hoofdsom en rente, waarbij de eerste termijn verschuldigd is op 25 januari 2017 en de laatste op 25 december 2024.
- 4 Bij de berekening van het JKP wordt in de overeenkomst uitgegaan van verschillende hypothesen, die naast de reeds vermelde gegevens met name het beding bevat dat het JKP is berekend in de veronderstelling dat op de datum van sluiting van de kredietovereenkomst aan de kredietnemer eenmalig krediet voor het overeengekomen bedrag wordt verstrekt. De kredietovereenkomst blijft van kracht gedurende de overeengekomen periode en de kredietnemer en de bank komen hun verplichtingen na onder de voorwaarden en op de data die in de overeenkomst zijn vastgesteld. Voor de berekening van het JKP is uitgegaan van alle kosten die door de kredietgever in verband met de kredietovereenkomst worden gemaakt, met uitsluiting van de kosten die de consument dient te betalen in het geval van niet-nakoming van een van de in de overeenkomst opgenomen verplichtingen.
- 5 De contractuele verhouding tussen partijen bij het geding is blijven bestaan totdat verzoeker op 16 februari 2018 vrijwillig het volledige kredietsaldo van 5 715,08 EUR heeft terugbetaald.
- 6 In het verzoekschrift dat op 16 september 2021 is ingediend bij de Okresný súd Prešov (rechter in eerste aanleg Prešov, Slowakije) verzoekt verzoeker de rechter vast te stellen dat het krediet rentevrij en kosteloos is, dat verweerster een bedrag van 715,08 EUR dient terug te betalen wegens ongerechtvaardigde verrijking en dat de in de overeenkomst opgenomen bedingen oneerlijk zijn.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 7 **Verzoeker** voert aan dat de kredietovereenkomst niet de vereiste onderdelen bevat die worden voorgeschreven door wet nr. 129/2010 en richtlijn 2008/48. Hij voert aan dat de volgende onderdelen van de overeenkomst onvoldoende worden gespecificeerd:
 - het soort krediet;

- de duur van de kredietovereenkomst;
 - de vermelding van de bij de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage gebruikte hypothesen volstaat niet.
- 8 Verzoeker wijst erop dat de Slowaakse wet op het consumentenkrediet, anders dan de richtlijn, niet alleen een vermelding van de uiterste aflossingsdatum maar tevens een vermelding van de duur van de overeenkomst vereist. Artikel 10, lid 2, onder c), van de richtlijn moet aldus worden uitgelegd dat de duur van de overeenkomst moet worden aangeduid door de begin- en einddatum ervan te vermelden. Verzoeker verwijst naar de uitspraak van de Krajský súd v Prešove (rechter in tweede aanleg Prešov, Slowakije, hierna: „Krajský súd”) in zaak nr. 19Co/76/2019, die met betrekking tot de duur van de overeenkomst vereist dat *nauwkeurig wordt aangegeven of de overeenkomst voor onbepaalde dan wel voor bepaalde tijd is gesloten en, in het geval van een overeenkomst voor bepaalde tijd, dat de precieze duur ervan wordt vermeld. Ook acht hij het noodzakelijk dat de informatie over de duur van de overeenkomst rechtstreeks in de consumentenovereenkomst wordt opgenomen, dat wil zeggen in het door de consument ondertekende document. Hij wijst erop dat de Slowaakse wet op het consumentenkrediet een onderscheid maakt tussen de begrippen „duur van de overeenkomst” en „uiterste aflossingsdatum van een consumentenkrediet”, zodat een overeenkomst beide dient te bevatten.*
- 9 Voorts beroept verzoeker zich op een uitspraak van de Krajský súd volgens welke het bij de vermelding van het JKP niet volstaat om het enkele bedrag ervan te vermelden, maar dat tevens alle bij de berekening ervan gebruikte hypothesen moeten worden vermeld. Deze hypothesen omvatten een vermelding van het kredietbedrag, het bedrag van een termijn, de frequentie van de termijnen, het aantal termijnen, de rentevoet en alle kosten. Volgens de Slowaakse rechtspraak volstaat het niet om het bedrag van het JKP te vermelden om te voldoen aan het vereiste van vermelding van de bij de berekening van het JKP gebruikte hypothesen, maar moet een overeenkomst tevens melding maken van de **wiskundige berekening** op basis waarvan de kredietgever het bedrag van het JKP heeft vastgesteld.
- 10 Volgens verzoeker is de vermelding van het **soort** consumentenkrediet vereist krachtens zowel de richtlijn als de Slowaakse wet op het consumentenkrediet.
- 11 Volgens verzoeker heeft het ontbreken van verplichte gegevens tot gevolg dat de kredietovereenkomst rentevrij en kosteloos is en dat de verjaringstermijn begint te lopen vanaf het tijdstip waarop de rechter het krediet rentevrij en kosteloos heeft verklaard.
- 12 Volgens **verweerster** zijn alle volgens verzoeker ontbrekende gegevens van de overeenkomst tevens opgenomen in de „formulieren met standaardinformatie inzake consumentenkrediet”, waarvan:

- punt 2, onder a), luidt: soort consumentenkrediet – krediet voor herfinancieringsdoeleinden.
 - punt 2, onder d), luidt: duur van de kredietovereenkomst – de kredietovereenkomst wordt gesloten voor bepaalde tijd totdat alle eruit voortvloeiende verplichtingen ten aanzien van de bank zijn nagekomen. In het geval van een correcte aflossing bedraagt de duur van de kredietovereenkomst 96 maanden, hangt de voorgeschreven uiterste aflossingsdatum af van de vervaldag van de eerste termijn en komt de uiterste aflossingsdatum overeen met de aflossing van de 96e maandelijkse termijn.
 - punt 3, onder b), luidt: het jaarlijkse kostenpercentage (JKP) wordt berekend aan de hand van het bedrag van het consumentenkrediet, het bedrag van een maandelijkse vaste termijn, het totale aantal vaste termijnen en de rentevoet. Vervolgens wordt aangegeven wat precies in de overeenkomst is overeengekomen.
- 13 Verweerster is er derhalve van overtuigd dat zij heeft voldaan aan de vereisten van zowel de richtlijn als de Slowaakse wet op het consumentenkrediet. Volgens haar is de vordering tot vaststelling dat het krediet rentevrij en kosteloos is, dat er een recht op terugbetaling wegens ongerechtvaardigde verrijking bestaat en dat een van de contractuele bedingen oneerlijk is, meer dan drie jaar na aflossing van het krediet ingesteld en is deze vordering derhalve kennelijk speculatief van aard.
 - 14 Voorts benadrukt verweerster dat verzoeker het formulier met standaardinformatie inzake consumentenkrediet heeft ontvangen op 16 december 2016, dat wil zeggen 5 dagen voor het sluiten van de kredietovereenkomst, zodat hij voldoende tijd heeft gehad om, indien bepaalde onderdelen ervan niet duidelijk voor hem waren, de nodige stappen te ondernemen om deze op te helderen voordat de overeenkomst werd ondertekend.
 - 15 Verweerster verwijst naar het arrest in de zaak Home Credit Slovakia, C-290/19, EU:C:2019:1130, waarin wordt aangegeven dat indien de kredietgever het precieze bedrag van het JKP in de kredietovereenkomst vermeldt, hij daardoor heeft voldaan aan zijn informatieplicht jegens de consument.
 - 16 Verweerster voert krachtens § 107, leden 1 en 2, van het burgerlijk wetboek tevens een exceptie van verjaring aan. Zelfs indien de verjaringstermijn zou zijn begonnen te lopen op de datum van aflossing van het volledige kredietsaldo, zou de vordering tot terugbetaling wegens ongerechtvaardigde verrijking zijn verjaard toen de zaak bij de rechter aanhangig werd gemaakt.
 - 17 Volgens verweerster volgt uit het arrest Raiffeisen Bank en BRD Groupe Société Générale, C-698/18 en C-699/18, EU:C:2020:537, en het arrest Caixabank en BBVA dat
 - a) ten behoeve van consumenten vastgestelde redelijke beroepstermijnen die gelden op straffe van verval van recht verenigbaar zijn met het Unierecht. Dit

geldt ook voor de regel dat een exceptie van verjaring ten aanzien van vorderingen van consumenten ook kan worden opgeworpen in het geval van vorderingen tot erkenning van een terugbetalingsplicht die voortvloeit uit de vaststelling dat een krediet rentevrij en kosteloos is.

b) indien bij wet een verjaringstermijn van drie jaar is vastgesteld en deze van tevoren bekend is, deze voor de belanghebbende consument een toereikend middel vormt om een doeltreffend rechtsmiddel voor te bereiden en in te stellen. De duur van de verjaringstermijn als zodanig is derhalve niet onverenigbaar met het doeltreffendheidsbeginsel.

- 18 Zowel verzoeker als sommige Slowaakse rechters hebben het arrest Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, aldus uitgelegd dat het Hof alleen de objectieve verjaringstermijn van tien jaar „in stand heeft gelaten”.

Korte uiteenzetting van de motivering van de verwijzing

- 19 De nationale rechter is van oordeel dat de Slowaakse wet op het consumentenkrediet de richtlijn niet correct heeft omgezet met betrekking tot de duur van de overeenkomst en dat deze wet leveranciers heeft verplicht om bij de sluiting van een overeenkomst die naderhand voorwerp van betwisting wordt een bijkomend element aan deze overeenkomst toe te voegen, hetgeen volgt uit de vergelijking van de aangehaalde passage van de richtlijn en de aangehaalde passage van de Slowaakse wet op het consumentenkrediet.
- 20 De contractuele verhouding tussen partijen is reeds beëindigd, zodat het oneerlijke karakter van een van de contractuele bedingen niet kan worden ingeroepen.
- 21 De nationale rechter moet tevens uitspraak doen over de geldigheid van de verjaringstermijn. Volgens deze rechter is het in strijd met het doeltreffendheidsbeginsel dat de verjaringstermijn van een vordering tot terugbetaling wegens ongerechtvaardigde verrijking uit hoofde van een oneerlijk contractueel beding begint te lopen voordat de rechter zich over dit beding heeft uitgesproken.
- 22 Anderzijds betwijfelt de rechter of dezelfde conclusie moet worden getrokken wanneer een overeenkomst verstoken is van een van de wettelijk verplichte elementen (waarvan het ontbreken tot de conclusie leidt dat het krediet kosteloos en rentevrij is) of wanneer dit element op onjuiste wijze in de overeenkomst is opgenomen.
- 23 De rechter is van oordeel dat de wetenschap van de consument dat de ongerechtvaardigde verrijking is opgetreden, moet kunnen worden gekoppeld aan een specifiek objectief tijdstip. De enkele verklaring van de consument dat hij daar op een bepaalde datum kennis van heeft gekregen via een derde (bijvoorbeeld een burgervereniging die hem binnen 2 jaar na de indiening van zijn vordering een

certificaat aflevert waaruit volgt dat hij kennis van de ongerechtvaardigde verrijking heeft gekregen) volstaat niet.

- 24 Volgens de nationale rechter is er, wat de aanvang van de verjaringstermijn betreft, in het geval van een vordering tot betaling wegens ongerechtvaardigde verrijking geen verschil tussen een vordering die voortvloeit uit een consumentenverhouding en een vordering die voortvloeit uit andere rechtsbetrekkingen, behalve dan dat de nationale wetgeving bij die andere betrekkingen niet bepaalt dat de verjaringstermijn pas begint te lopen wanneer de rechter de rechtsgrondslag van dergelijke vorderingen heeft vastgesteld.
- 25 De nationale rechter is het niet eens met het juridische betoog van verzoeker en stemt in met het betoog van verweerder, maar heeft in het licht van de rechtspraak van de Krajský súd beslist om uitlegging van de richtlijnen 2008/48/EG en 93/13/EEG en van de arresten van het Hof te verzoeken. De uitlegging van deze richtlijnen en van deze rechtspraak is noodzakelijk voor de beslechting van het geding ten gronde.
- 26 Bijgevolg stelt de nationale rechter de in het dictum geformuleerde prejudiciële vragen.